

Републиканска олимпиада по Български език и литература
Схема на оценяването на теста, 11 клас

№ П /п	Тестови задачи	Предполагаеми отговори	Схема на оценяването
1.	Отговорете с Да или Не на следните въпроси:	А. Да Б. Да В. Не Г. Не Д. Не	L/0/1/2/3/4/5 по 1 точка за всеки един правилен отговор.
2.	Открийте в текста и запишете три детайла, които доказват, че събитията в текста стават в края на Българското Възраждане.	1. Културни и обичайни промени: френски дрехи/традиционно облекло (сиви потури и червен пояс) 2. Политическа напрегнатост и намеки за борба (чорбаджии, конак, заптиета) 3. организирана подготовка на младежи за въоръжена борба (талим, леят куршуми, хайдушки премени, оръжие), Балканът, който всичко знае и мълчи 4. Моми със закичени лалета на главите 5. Наблюденията на дядо Руси за скората буря и отношението му към нея	L/0/1/2/3 по 1 точка за всеки вярно посочен детайл, издаващ колорита на Българското Възраждане.
3.	Тълкувайте значението на подчертаните думи и изрази с едно изречение или синонимен израз:	френски дрехи – става дума за европейски костюм, сменил традиционната носия; едва сварваше да свърже двата края – изпитва материални затруднения; като едно време – като някога; до петлено време – до късна нощ, почти до сутрин; накъде отива работата - в коя посока се развива ситуацията; всичко си вървеше по старому – без промени	L/0/1/2/3/4/5/6 по 1 точка за всяко правилно тълкуване на думата\израза в контекста.

4.	Отговорете на въпроса, като заградите буквата на верния отговор. Към кой тип се отнася текстът?	А. повествование и описание;	L/0/1 1 точка за правилно заграден отговор.
5.	А. Открийте в текста и запишете три сравнения Б. Определете кой вид тропи са следните словосъчетания	бели като сняг ръкавите да падне град като камъни мълчаха като мъртви бели облаци се спрели, като кули. <u>Гъста и тежка</u> зеленината – епитет жълти кичури на цъфнал салкъм – метафора	L/0/1/2/3 по 1 точка за всяко сравнение, представено коректно. L/0/1/2 по 1 точка за всяко правилно определение на тропа.
6.	Озаглавете текста, като назовете темата му или основната мисъл, и запишете заглавието.	„Предвестници на бурята“ – символичното словосъчетание „предвестници на бурята“ отразява поличбите и атмосферата на очакване. „Под бялата стена“ – пряко отразява ключовия детайл (бялата стена, където седи дядо Руси и се развива действието). „Дядо Руси и поличбите“ – комбинира герой и централен символ (поличбите). „Момент преди въстанието“ – ясно отразява хронологическия и исторически смисъл на фрагмента. „Тайните на общарското дюкянче“ – включва конкретно място и идеята за тайна подготовка. „Когато приближава тежката буря“ – съдържа пропорционална символика (буря = надигане на борбата). „Последната пролет на възраждането“ – свързва сезона и историческия етап (края на възраждането) в един образ. „Млади глави, стара планина“ – композира младите юнаци и символа на Балкана. „Поглед към Балкана, очакване за буря“ – вплита и пейзажа, и очакването за промяна.	L/0/1/2 2 точки, ако заглавието ясно отразява основната тема или вълнуващото събитие във фрагмента, включва поне един символ или детайл от текста и е стилистично изчистено, граматически коректно и оформено като цялостно, изразително заглавие. 1 точка, ако заглавието свързва съдържанието с фрагмента, но формулировката е по-общо или неясно формулирана; включва поне един елемент от текста, макар без ясна свързаност с централната тема; може да има малки стилистични или граматически нередности, но остава разбираемо.

		<i>варианти</i>	
7.	Резюмирайте с 2 – 4 изречения с какви образи авторът изгражда представата на дядо Руси за предстоящите промени.	<p>Йордан Йовков изгражда образа на дядо Руси като наблюдаващ старец, който долавя промените чрез природни и обществени „поличби“ — Балканът, пролетта, месецът, кравата с теле с две глави. Той свързва приближаващата „буря“ със земни и небесни знаци: светкавици, орли, град като камъни, като по този начин изобразява промените като неизбежен, почти стихийен процес. В същото време дядо Руси се възприема и като мъдър, спокоен, дори смирен човек който не се оплаква, но вътрешно се радва, че „добро за българи, лошо за турци“ настъпва. Така чрез природни образи, военни символи и личната позиция на стареца авторът формира представата, че предстоящите промени са и историческа закономерност, и морално право за възмездие.</p> <p><i>варианти</i></p>	<p>L/0/1 1 точка за умение да обобщава, да резюмира.</p> <p>L/0/1 1 точка за добре свързан и логично структуриран микротекст.</p> <p>L/0/1 1 точка, ако в текста не са по-повече от 2 правописни и 1 пунктуационна грешки.</p>
8.	Коментирайте смисъла на следната фраза от текста и запишете своето аргументирано мнение по въпроса с 2 – 4 изречения. Сутринта той седна пак на пейката, <u>погледна Балкана и се усмихна: „Знаел си всичко – искаше да каже, - а мълчиш!”</u>	<p>Дядо Руси, разбрал за тайната подготовка на младежите към бунта, сигурен е, че тази тайна е отдавна известна на Балкана, който «пее хайдушка песен». Той му се усмихва на Балкана, защото сега заедно ще пазят тайната.</p> <p><i>варианти</i></p>	<p>L/0/1/2/3 3 точки, ако в коментара е проявено знание за Балкана като защитено българско пространство, разбиране на персонификация на образа в народната менталност.</p> <p>2 точки, ако е представен коментар в по-общ вид.</p> <p>1 точка, ако текстът е декларативен без конкретно обяснение на обстоятелствата.</p> <p>L/0/1 1 точка, за добре свързан и логично структуриран микротекст.</p> <p>L/0/1 1 точка, за творчески подход, проявена интертекстуалност в отговора.</p>

9.	Вместо точки запишете информацията за Априлското въстание.	Въстанието избухва в 1876 година в град Копривщица . Оттам се изпраща «Кърваво писмо» с известие за началото на Априлското въстание до Георги Бенковски в град Панагюрище. Авторът на „Кърваво писмо” е Тодор Каблешков . Априлското въстание е жестоко потушено от турските власти.	L/0/1/2/3 по 1 точка за всеки верен отговор.
10.	Отговорете на въпроса, като заградите буквата на верния отговор. 1. Кое не е вярно в информацията за Оборишкото събрание, споменато в «Кървавото писмо»? 2. Кое не е вярно в информацията за «Кърваво писмо»?	НЕ е вярно: 1. В. Допуска се убиването и подпалването на къщите на мирните турци, както и ограбването на имота им Г. Определени са 6 революционни окръга Панагюрище, Копривщица, Карлово, Перущица, Брацигово, Батак 2. Б. Написано с кръвта на повстанците	L/0/1/2 по 1 точка за правилно избран отговор. L/0/1 1 точка за правилно избран отговор.
11.	Съставете и запишете 3 /три/ изречения, като употребите думата „БЯЛ” в различни значения /можете да промените формата на думата – род и число.	В изреченията да е употребена думата БЯЛ в различните й значения Бяла риза, (цвят, противоположен на черния) Бял хляб, бяло вино (близък на белия) Бели стихове (без рими) За сива коса – бяла глава Нещо излиза на <i>бял свят</i>	L/0/1/2/3 по 1 точка за всяко едно значение. L/0/1 1 точка за добре построени изречения (при условие, че са дадени 3 значения на думата) L/0/1/2/3 по 1 точка за всяко изречение без правописни и пунктуационни грешки.
12.	Какъв като личност се проявява дядо Руси в този фрагмент? Съставете кратък текст от 3 – 5 изречения, в който да назовете и аргументирате 3 негови характеристики.	Наблюдателен Обича чистота Мъдър и родолюбив Обича природа Обича Балкана <i>варианти</i>	L/0//2/3/4 4 точки за пълната и точна характеристика, назовават се и се аргументират не по-малко от 3 черти. 3 точки назовават се не по-малко от 3 черти, но не се аргументират; 2 точки , ако не е анализ, а само преразказ по текста, то ест не се формулират характерните черти.

			<p>L/0/1 1 точка за добре изграден текст.</p> <p>L/0/1 1 точка за добре свързан текст.</p> <p>L/0/1 1 точка, ако правописните грешки не са повече от 3.</p> <p>L/0/1 1 точка, ако пунктуационните грешки не са повече от 2.</p>
13.	Трансформирайте и запишете даденото изречение в преизказно наклонение.	Той се спрял пред вратата, погледнал през ключалковата дупка и изтръпнал: сред стаята стоял Милуш с хайдушка премяна, зад него други младежи играели талим ¹ с пушки, трети леели куршуми ...	<p>L/0/1/2/3/4/5/6 по 1 точка за всяка вярно трансформирана глаголна форма.</p> <p>L/0/1 1 точка, ако няма грешки във формите с променливо Я стоял, играели, леели.</p>
14.	Запишете следните съществителни: <i>обичай, сутрин, кон.</i>	Много обичай, сутрини, коне, Два обичая, две сутрини, два коня,	<p>L/0/1/2/3 по 1 точка за всяко вярно съгласуване.</p> <p>L/0/1/2/3 по 1 точка за всяко вярно съгласуване..</p>
15.	Запишете по един пример на глаголните времена, които се срещат в текста:	<p>Сегашно: <i>хвърчат, водят, задава се, мълчиш, пробягват</i></p> <p>Минало свършено: <i>мина, спря се, разбра, седна, погледна</i></p> <p>Минало несвършено: <i>носеше, стоеше, виждаше</i></p> <p>Минало неопределено: <i>знаел си</i></p> <p>Бъдеще в миналото: <i>щеше да заобиколи, щеше да удари</i></p> <p>Минало предварително: <i>бяха навлекли, не беше го чул, беше забелязал</i></p>	<p>L/0/1/2/3/4/5/6 по 1 точка за всеки верен пример на глаголното време.</p>
16.	Запишете този откъс като разказ на дядо Руси пред съседа му, без да използвате диалог.	<u>Аз</u> познах главата на Милуш още от първата върлина. Щях да извикам, но преглътнах сълзите си, свързах се. Минах покрай всичките глави, изгледах ги, обърнах се и погледнах пашата	<p>L/0/1/2/3/4 по 0,5 точки за всеки правилно трансформиран глагол в 1 л. минало свършено време.</p>

¹ Военно обучение, упражнения

		<p>със студени и спокойни очи. Пашата ме попита познавам ли ги, аз му отговорих, че никого не познавам.</p> <p><i>варианти</i></p>	<p>L/0/1 1 точка за правилна трансформация на местоименията.</p> <p>L/0/1 1 точка за структурно правилната трансформация на диалога</p> <p>L/0/1 1 точка, ако при трансформацията не са направени правописни и пунктуационни грешки.</p>
17.	Прочетете изречението и запишете верните твърдения от дадените в скобите.	Това изречение е сложно смесено и се състои от пет прости изречения.	<p>L/0/1/2 по 1 точка за всяко вярно избрано твърдение.</p>
18.	Свържете със стрелки творбата и нейния жанр.	<p>„Железният светилник” - роман;</p> <p>„Изворът на Белоногата” - поема;</p> <p>„Една българска” разказ ;</p> <p>Кочо” - ода;</p> <p>„Хаджи Димитър”- балада</p>	<p>L/0/1/2/3/4/5 по 1 точка за всяко вярно съответствие.</p>
19.	<p>А. Запишете в първата графа на таблицата <u>3</u> заглавия от българската литература, посветени на национално-освободителната борба на българите, включително Априлското въстание.</p> <p>В. Посочете в съответната графа <u>автора</u> на творбата.</p>	<p>«Хаджи Димитър», «Обесването на Васил Левски» (Христо Ботев); «Вятър ечи, Балкан стене», «Стани , стани, юнак балкански» (Добри Чинтулов); И.Вазов : «Една българка», «Под игото», «Немили-недраги», «Възпоменание от Батак», «Защитници на Перуцица (Кочо)», «Бенковски»;</p> <p>«Юнашки глави» Й.Йовков, «Записки по българските въстания» Захарий Стоянов</p> <p><i>Други варианти</i></p>	<p>L/0/1/2/3 по 1 точка за всяко едно заглавие.</p> <p>L/0/1/2/3 по 1 точка за всеки вярно посочен автор.</p>
20.	Съставете текст разсъждение (10 – 15 изречения), в който да изразите аргументирано / 3 аргумента/ мнението си относно твърдението,		<p>L/0/1/2 2 точки, ако личната оценка структурира целия текст (формулира се като теза или пък като логичен извод).</p>

	<p>че: «Априлското въстание е трагична страница в българската история, защото резултатът му е безсмислена жертва на много хиляди българи»</p> <p>/Формулирайте теза и я защитите с не по-малко от 3 аргумента.</p>	<p>1 точка, ако е проявена своя оценка или отношение, но е само като декларация. L/0/1/2/3 по 1 точка за всеки един аргумент. L/0/1 1 точка за умението да аргументира. L/0/1 1 точка за добре свързан текст. L/0/1 1 точка за логично изграден текст разсъждение. L/0/1 1 точка, ако правописните грешки не са повече от 3. L/0/1 1 точка, ако пунктуационните грешки не са повече от 2.</p>
--	--	--